

330.82(498)

**IMPORTANȚA
COMERȚULUI
ȘI A CAPITALULUI ENGLEZ,
PENTRU ÎNȚELEGEREA
PROCESELOR ISTORICE,
ÎN OPERA FILOSOFULUI
ȘTEFAN ZELETIN**

*Drd. Ionuț HOREANU, ULIM,
profesor, Iași, România
i.horeanu@gmail.com*

Filosoful, economistul și sociologul român interbelic, Ștefan Zeletin¹, profesor la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, are contribuții deosebite în domenii conexe științelor sociale. Meritul gânditorului interbelic constă în a da sens și semnificație unor fenomene și evenimente economice. Ulterior, au fost analizate valențele evenimentelor cu importanță economică, până la implicațiile pe care le au asupra proceselor istorice.

Mai exact, Șt. Zeletin ne arată că, pe baza unor tratate sau decizii economice din cadrul sistemului internațional, putem înțelege menirea istorică a unor popoare, implicit a spațiului românesc. Tratatul de la Adrianopol (1829) este analizat de intelectualul român prin prisma implicațiilor comerțului și capitalului englez asupra Principatelor Române.

Cuvinte-cheie: capitalul englez, Tratatul de la Adrianopol, comerț, burghezia română, procese istorice.

JEL: B14, B15, B24.

Introducere

Perspectiva sociologică a fenomenelor economice, istorice, juridice etc. constituie posibilitatea de a contura un sistem filosofic specific marilor cercetători de renume mondial.

Universitarul ieșean nu se rezumă la o banală analiză a unor evenimente internaționale, ci le integrează într-un sistem de concepte și analize până când generează o teorie proprie.

330.82(498)

**THE IMPORTANCE
OF ENGLISH TRADE
AND CAPITAL FOR
UNDERSTANDING HISTO-
RICAL PROCESSES IN THE
WORK OF PHILOSOPHER
STEFAN ZELETIN**

*PhD candidate Ionut HOREANU, ULIM
teacher, Iasi, Romania
i.horeanu@gmail.com*

The interwar philosopher, economist and sociologist Stefan Zeletin¹, professor at the “Alexandru Ioan Cuza” University of Iasi, has special contributions in various domains related to the social sciences. The merit of the interwar thinker consists in giving meaning and significance to some economic phenomena and events. Subsequently, the valences of events of economic importance were analysed, up to the implications they have on historical processes.

More precisely, Zeletin shows us that we can understand the historical purpose of some peoples, namely of the Romanian nation, based on treaties or economic decisions in the international system. The Treaty of Adrianople (1829) is analysed by the Romanian intellectual in terms of the implications of English trade and capital on the Romanian Principalities.

Keywords: English capital, Adrianople Treaty, trade, Romanian bourgeoisie, historical processes.

JEL: B14, B15, B24.

Introduction

The sociological perspective on economic, historical, legal phenomena is the possibility to outline a philosophical system specific to the world's great researchers.

The professor from Iasi is not satisfied with a banal analysis of international events, but integrates them into a system of concepts and analyses them until he gives rise to his own theory.

¹Ștefan Zeletin – pseudonimul lui Ștefan Motăș (1882-1934)/ Stefan Zeletin (pseudonym of Stefan Motas, 1882-1934)

Modalitatea de analiză, specifică filosofului român, este una cel puțin interdisciplinară, dacă ne raportăm la direcțiile de cercetare de astăzi. Însă, în cazul lui Ștefan Zeletin, ar fi insuficientă o astfel de încadrare, deoarece accepțiunea interdisciplinarității poate duce în derizoriu o teorie cu ecou internațional.

Ștefan Zeletin, considerat de către unii cercetători drept sociolog de geniu, are meritul de a-și urma linia gândirii și în scrierile cu caracter istoric. Apreciat drept „unul dintre puținii gânditori români în stare să plămuiască o filosofie originală” [1, p.76], filosoful analizat trebuie înțeles în contextul viziunilor sale reformatoare asupra învățământului, respectiv școlii. Totodată, gândirea sociologică își pune amprenta și asupra modului de reformare a disciplinei istoriei. Sensul istoriei nu trebuie să excludă înțelegerea practică a proceselor istorice, în concordanță cu realitățile economice, juridice etc.

Ștefan Zeletin propune, pentru prima dată în spațiul românesc, un model de analiză pentru înțelegerea unor realități cotidiene sau realități devenite subiect de cercetare pentru istorici. Fenomenele economice sunt cele care pot conferi înțeles proceselor istorice. Acest fapt va fi demonstrat conform premiselor pe care urmează să le prezentăm.

Gândirea sociologică a filosofului are implicații și asupra modului de explicare a fenomenelor istorice. Astfel, teoriile sale privind influența capitalismului asupra formării Principatelor Române au ecou și pentru înțelegerea fenomenelor istorice.

Prin teoriile sale, Ștefan Zeletin se înscrie în categoria corifeilor sociologiei mondialiste.

Gânditorul român relevă faptul că, datorită capitalismului englez și Tratatului cu implicații comerciale, direcția de dezvoltare a Principatelor Române a cunoscut o creștere semnificativă. Prin prisma fenomenelor economice, Ștefan Zeletin prefigurează teorii sociologice, pe care le folosește pentru explicarea fenomenelor istorice.

În consecință, scopul acestui articol îl constituie evidențierea, respectiv argumentarea legăturilor dintr-o serie de evenimente economice cu implicații deosebite asupra proceselor istorice. De asemenea, evidențiem modul în care o serie de evenimente istorice au influență asupra realităților contemporane cu vremea în care se întâmplă, precum și pentru perioada următoare.

Considerăm oportun acest studiu, atât din punctul de vedere al modului în care pot fi înțe-

The method of analysis, specific to the Romanian philosopher, is at least interdisciplinary, if we refer to today's research directions. However, in the case of Ștefan Zeletin, such a classification would be insufficient, because the acceptance of interdisciplinarity can lead to derisory a theory with an international echo.

Ștefan Zeletin, considered by some researchers as a sociologist of genius, has the merit of following his line of thinking also in historical writings. Appreciated as “one of the few Romanian thinkers able to shape an original philosophy” [1, p. 76], the studied philosopher must be understood in the context of his reformist visions on education, respectively on school. At the same time, sociological thinking also leaves its mark on the way of reforming History as a school subject. The meaning of history must not exclude the practical understanding of historical processes, in accordance with economic, legal realities etc.

Ștefan Zeletin proposes, for the first time in the Romanian space, an analysis model for understanding some everyday realities or realities that have become a research topic for historians. Economic phenomena are those that can give meaning to historical processes. This fact will be demonstrated according to the premises we are going to present.

The sociological thinking of the philosopher also has implications on how to explain the historical phenomena. Thus, his theories regarding the influence of capitalism on the formation of Romanian principalities also echo the understanding of historical phenomena.

Ștefan Zeletin belongs, through his theories, to the category of the masters of global sociology.

The Romanian thinker shows that due to English capitalism and the Treaty with commercial implications, the development direction of the Romanian principalities has experienced a significant increase. Through the economic phenomena, Ștefan Zeletin outlines the sociological theories that he uses to explain historical phenomena.

Consequently, the purpose of this article is to highlight, respectively argue the links between a series of economic events with special implications for historical processes. We also highlight how a series of historical events influence the realities of the time in which it happens, as well as for the next period.

We consider this study opportune, both from the point of view of the way in which some

lese unele fenomene economice, cât și din perspectiva raportării la procesele istorice, ținând cont de influența pe care o poate aduce capitalul.

Metode aplicate

Metodele la care am recurs, pentru studiul nostru, țin atât de domeniul metodelor cantitative, cât și de al celor calitative și metodelor mixte. Astfel, am folosit analiza de conținut din categoria metodelor cantitative, alături de metodele mixte, îmbinând analiza de conținut cu observația. În acest sens, am mai utilizat metoda de analiză și sinteză.

Metodele și tehnicile propuse sunt cele care dau sens studiului, respectiv răspund la întrebările demersului nostru, deoarece, prin natura analizei, pe care o vom întreprinde, vom surprinde tocmai mizele studiului, enunțate mai sus.

Totodată, metodologia utilizată în lucrare evidențiază caracterul interdisciplinar al studiului, care se înscrie în teoriile mondialiste cu implicații socio-economice.

Rezultate și discuții

Conceptele esențiale ale studiului se raportează la influența capitalului străin asupra evoluțiilor unor societăți, respectiv semnificația pe care o poate implica o abordare sociologică asupra unor procese istorice.

Prin **Tratatul de la Adrianopol (1829)**, Principatele Române intră într-o nouă etapă datorită faptului că avantajele comerciale ale Angliei determină Imperiul Otoman să accepte libertatea comerțului cu Occidentul, pentru spațiul românesc. Evenimentele istorice dobândesc alte înțelesuri, fiind scoase din logica datelor sterile, respectiv, a istoriei de factură cronologică. Aceași linie este urmată și pentru alte evenimente istorice, care derivă din Tratatul de la 1829. Astfel, consecințele referitoare la „expansiunea economică”, sunt analizate în logica unor fenomene istorice nelipsite de importanță. Zeletin încearcă și reușește adaptarea unor teorii la realitățile românești, în urma implicațiilor internaționale. De fapt, trasează **calea unei Românie moderne** prin direcția propriilor teorii, dezvoltate în context european.

Filosoful român relevă calea de raportare la înțelegerea istoriei: „De la 1829, începe expansiunea economică engleză în Principatele Române. Dar această expansiune decurgea anevoios, până când Anglia a dezlănțuit Războiul Crimeii (1854), care se termină cu înfrângerea Rusiei. Cum e firesc, la încheierea păcii, prin Tratatul de la Paris (1856), a fost înlăturat pro-

economic phenomena can be understood and from the perspective of reporting to the historic processes, taking into account the influence that capital can bring.

Methods applied

The methods considered for our study are both quantitative and qualitative methods, as well as mixed methods. Thus, we used content analysis from the category of quantitative methods, along with mixed methods, combining content analysis with observation. In this regard, we also used the method of analysis and synthesis.

The proposed methods and techniques are the ones that give meaning to the study, respectively answer the questions of our approach, because by the nature of the analysis that we will undertake we will capture the stakes of the study, stated above.

At the same time, the methodology used in the paper highlights the interdisciplinary nature of the study, enrolling it in the globalist theories with socio-economic implications.

Results and discussions

The essential concepts of the study are those related to the influence of foreign capital on the evolutions of some societies, respectively the meaning that a sociological approach can bring on some historical processes.

According to the **Treaty of Adrianople (1829)** the Romanian Principalities enter a new period due to the fact that the commercial advantages of England determine the Ottoman Empire to accept the freedom of trade with the West, for the Romanian space. So, the historical events acquire other meanings, being taken out of the logic of sterile data, respectively of chronological history. The same direction is followed for other historical events deriving from the Treaty of 1829. Thus, the meaning of the consequences that refer to the “economic expansion” are analysed in the logic of historical phenomena which is important. Zeletin tries and succeeds in adapting some theories to the Romanian realities, a consequence of the international implications. In fact, it shows the way to a modern **Romania through the direction of its own theories**, in a European context.

The Romanian philosopher shows the way of understanding history: “From 1829 begins the English economic expansion in the Romanian Principalities. But this expansion was difficult until England unleashed the Crimean War (1854), which ended in the defeat of Russia. Naturally,

tectoratul rusesc asupra Principatelor. Acestea trec sub ocrotirea marilor puteri. **În plus, pentru ca Rusia să nu împiedice comunicarea pe apă cu Principatele, ea este îndepărtată de la gurile Dunării și, de aceea, i se impune să retrocedeze Moldovei cele trei județe ale Basarabiei de Sud: Cahul, Bolgrad și Ismail (s. n. n.)**” [4, p. 22].

Caracterul istoric al faptelor cu valențe economico-sociale incumbă rolul de a sublinia limitele pe care autorul le evidențiază printr-o redare autentică a unei realități istorice, folosindu-se de cei mai importanți factori neglijați în scrierea istoriei.

Evenimentele internaționale viitoare se vor ține lanț de dezvoltarea, pe care vor să și-o asigure englezii. Astfel că declanșarea Războiului Crimeii (1853-1856) joacă un rol semnificativ pentru protejarea noilor piețe de desfacere, respectiv a furnizorilor de cereale. Mai mult, în următoarea etapă, pentru a asigura cadrul necesar dezvoltării economice a Principatelor, prin Conferința de la Paris (1856), sunt create premisele pentru unificarea administrativă a românilor. Acest pas este esențial în extinderea infrastructurii și implicarea în sistemul de taxe, prin reducerea acestora.

Pentru a înțelege importanța gândirii mondialiste și teoriile de geniu ale filosofului interbelic, sociologul Ionel Nicu Sava aduce în discuție teorii asemănătoare, ale unor gânditori de renume mondial, apărute pe baza unor realități economice, după studiile lui Zeletin.

În acest sens, sunt menționate mai multe teorii sociologice, derivate din realitățile fluctuațiilor de capital. Punctul de plecare al uneia dintre aceste teorii îl constituie sistemul economic apărut în jurul anului 1500, având ca principiu de bază piața liberă, care se extindea de la Nord-Est spre Sud-Est și care, treptat, devenise un singur sistem mondial.

În ecuația teoriilor lui Ștefan Zeletin, influența capitalului, comerțului, precum și a fenomenelor economice, care se desfășoară, îndeosebi, în lumea europeană, constituie pilonii proceselor istorice sau coordonatele dezvoltării statelor românești, de la întemeiere până la constituirea unității. Pe axa cronologică, elementele economiei „globale”, care au avut implicații în procesele istorice și au contribuit la dezvoltarea spațiului românesc, sunt:

- a) comerțul european desfășurat pe rutele: Europa Centrală spre Odesa prin Sibiu

at the conclusion of peace, by the Treaty of Paris (1856), the Russian protectorate over the Principalities was removed. They come under the protection of the great powers. **Moreover, in order for Russia not to impede water communication with the Principalities, it is removed from the Delta of the Danube and therefore is required to return to Moldova the three districts of South Bessarabia: Cahul, Bolgrad and Ismail (s.n.n.)**” [4, p. 22].

The historical character of the facts with economic and social valences has the role of emphasizing the limits that it highlights through an authentic rendering of a historical reality, using the most important factors neglected in the writing of history.

Future international events will be linked to the development that the British want to ensure. Thus, the outbreak of the Crimean War (1853-1856) has a significant role in protecting new markets, respectively grain suppliers. Moreover, in the next period, in order to ensure the necessary framework for the economic development of the Principalities, through the Paris Conference (1856) the premises for the administrative unification of the Romanians are created. This step is essential in expanding the infrastructure and involving the tax system by reducing them.

In order to understand the importance of globalist thinking and the genius theories of the interwar philosopher, the sociologist Ionel Nicu Sava discusses similar theories of world-renowned thinkers, based on economic realities, according to Zeletin's studies.

In this sense, several sociological theories, derived from the realities of capital fluctuations, are brought into discussion. One of these theories has as a starting point the economic system that appeared around 1500, having as a basic principle the free market that extends from North-East to South-East. Gradually it becomes a single world system.

In the equation of Ștefan Zeletin's theories, the influence of capital, trade, as well as of the economic phenomena that take place especially in the European world constitute the pillars of the historical processes or the coordinates of the development of the Romanian states, from the beginning to unification. On the chronological axis, the elements of the “global” economy that influenced the historical processes that contributed to the development of the Romanian space are:

- și Brașov (drumul comercial considerat indispensabil pentru renașterea Transilvaniei și a Țării Românești) și ruta Marea Baltică – Lvov spre Constantinopol (formarea Moldovei);
- b) etapa subordonării Țărilor Românești din cauza cuceririi Constantinopolului de către Turci și izolarea de Europa, precum și a Transilvaniei, din cauza dominației austriece;
- c) ridicarea Portugaliei ca putere maritimă și descoperirea Capului Bunei Speranțe au pus capăt comerțului pe Drumul Mătăsii, a coincis cu transformarea Mării Negre în „lac turcesc”, la care se adaugă și decăderea Veneției;
- d) falia dintre Europa de Est și de Vest s-a adâncit odată cu descoperirea Americii, deoarece a însemnat schimbarea polurilor economice din orașele italiene spre Nordul Europei, mai exact Olanda și Anglia;
- e) dominația Imperiului Otoman în spațiul dintre Dunăre și Nistru se poate rezuma la impunerea statutului de țări furnizoare pentru turci, astfel că relațiile economice sunt, în mare parte, sub pofta turcilor;
- f) economia lumii moderne își face simțită influența și în spațiul românesc prin industrialism, precedată de întoarcerea la comerțul în Marea Neagră și Mediterană, din cauza revoluției americane;
- g) zorii economiei engleze se resimt și asupra Țărilor Române, prin faptul că Tratatul de la Adrianopol (1829) aduce libertatea comerțului cu Occidentul. Tratatul dintre Anglia și Imperiul Otoman arată importanța comerțului, implicit a capitalului asupra direcțiilor unor procese istorice;
- h) expresia intereselor comerciale ale Angliei le regăsim și în substratul Războiului Crimeii (protecția militară a noilor piețe), precum și în măsurile Conferinței de la Paris (1856 – premisele unificării Principatelor pentru dezvoltarea economiei și scăderea taxelor);
- i) implicațiile aduse de deciziile englezilor, pentru interese economice, vor fi reduse odată cu Tratatul de liber-schimb cu Austro-Ungaria (1875) [2, p.85-90].
- Gânditorul Ștefan Zeletin este primul care se încadrează în categoria precursorilor corifeilor teoriilor sistemului mondial, ce iau naștere
- a) European trade carried out on the routes: Central Europe to Odessa through Sibiu and Brasov (trade route considered indispensable for the birth of Transylvania and Wallachia) and the Baltic Sea – Lviv route to Constantinople (birth of Moldova);
- b) the stage of subordination of the Romanian countries due to the conquest of Constantinople by the Turks and the isolation from Europe, as well as of Transylvania, due to Austrian domination;
- c) the rise of Portugal as a maritime power and the discovery of the Cape of Good Hope put an end to trade on the Silk Road, coinciding with the transformation of the Black Sea into a “Turkish lake”, to which is added the decline of Venice;
- d) the rift between Eastern and Western Europe deepened with the discovery of America, because it meant the change of economic poles from Italian cities to Northern Europe, namely the Netherlands and England;
- e) the domination of the Ottoman Empire in the space between the Danube and the Dniester can be reduced to the imposition of the status of supplier countries for the Turks, so that the economic relations are largely under the lust of the Turks;
- f) the economy of the modern world makes its influence felt in the Romanian space through industrialism, preceded by the return to trade in the Black Sea and the Mediterranean, due to the American revolution;
- g) the dawn of the English economy is also felt on the Romanian countries by the fact that the Treaty of Adrianople (1829) brings the freedom of trade with the West. The treaty between England and the Ottoman Empire shows the importance of trade and implicitly of capital on the directions of historical processes;
- h) the expression of the commercial interests of England is also found in the substratum of the Crimean War (military protection of new markets), as well as in the measures of the Paris Conference (1856 – the premises for the unification of the Principalities for economic development and tax cuts);
- i) the implications of the decisions of the British, for economic interests, will be

în jurul anului 1970. Elementele, care-l fac pe Zeletin să se înscrie în acest registru, sunt tocmai mizele analizelor și teoriilor sale. Filosoful a înțeles că, fără capital și interese economice, dezvoltarea unor societăți nu poate fi posibilă.

Prin vocea sociologului Ionel Nicu Sava, observăm că Zeletin poate fi inclus în galeria marilor sociologi mondiali cu teorii deja consacrate. Wallerstein, Max Weber, Fernand Braudel (și lista poate continua), sunt doar câteva nume de cercetători cunoscuți la nivel mondial, care au operat cu aceleași concepte pentru a crea o teorie, pe baza înțelegerii unor procese istorice. Cercetătorii menționați au înțeles, la fel ca și Zeletin, că, pentru explicarea unor evoluții sau involuții pe scara istoriei, dimensiunea economică poate fi pilonul central.

Mai mult, filosoful român identifică **trei etape ale capitalismului pentru explicarea proceselor istorice**. Etapele capitalismului (comercial, industrial și financiar) coincid cu nașterea unei burghezii, a unei industrii și a unui capital financiar național.

Pentru Zeletin, etapa comercială a capitalismului coincide cu formarea burgheziei, în perioada 1830-1880. Noua clasă socială apărută avea rolul de a constitui mecanismul, care pune în mișcare capitalul internațional. Altfel spus, burghezia reprezintă factorul care angrenează economia din Principate în piața internațională.

Filosoful român nu a folosit instrumentele și conceptele specifice teoreticienilor de renume mondial, însă a pus bazele unor teorii esențiale pentru înțelegerea principiilor, care au dus la modernizarea Principatelor. Chiar dacă Ștefan Zeletin nu a folosit terminologia elaborată de cercetătorii importanți amintiți, acesta este pionierul marilor teorii invocate sau poate fi luat ca reper pentru gândirea mondialistă chiar universală, din spațiul românesc. Ideile formulate de Ștefan Zeletin, în lucrările sale, nu denotă o direcție clară privind modul în care ar putea exista un echilibru între sistemul mondialist și țările de periferie. Pentru determinarea perioadelor istorice, respectiv localizarea în timp și spațiu, încât să poată fi „mărginite”, vor fi luate în considerare doar „popoarele ce stau în centrul istoriei timpului lor” [6, p.391-392]. Diferențele dintre popoarele din Occident și cele din Orient vor fi încadrate în perioade istorice printr-o raportare la popoarele care stau în „centrul istoriei vremii”: „Totuși, numai popoarele Europei

reduced with the Free Trade Agreement with Austria-Hungary (1875) [2, p.85-90].

The thinker Stefan Zeletin is the first to fall into the category of the forerunners of the coryphaeus of world system theories, which originated around 1970. The elements that make Zeletin fit into this register are precisely the stakes of his analysis and theories. The philosopher understood that without capital and economic interests the development of societies cannot be possible.

Through the voice of the sociologist Ionel Nicu Sava, we notice that Zeletin can be placed in the gallery of the great world sociologists with already established theories. Wallerstein, Max Weber, Fernand Braudel and the list goes on, are a number of world-renowned researchers who have worked with the same concepts to create a theory based on understandings given to historical processes. The mentioned researchers understood, like Zeletin, that to explain some evolutions or involutions on the scale of history, the economic dimension can be the central pillar.

Moreover, the Romanian philosopher identifies **three stages of capitalism that explain the historical processes**. The stages of capitalism (commercial, industrial and financial) coincide with the birth of a bourgeoisie, of an industry and of a national financial capital.

For Zeletin, the commercial stage of capitalism coincided with the formation of the bourgeoisie, between 1830 and 1880's. The new social class had the role of constituting the mechanism that moves international capital. In other words, the bourgeoisie is the factor that drives the Principality's economy to the international market.

The Romanian philosopher did not use the tools and concepts specific to world-renowned theorists, but he laid the foundations of theories essential to understanding the principles that led to the modernization of the Principalities. Even if Stefan Zeletin did not use the terminology used by the important researchers mentioned, he is the pioneer of the great theories invoked or can be taken as a reference for even universalist, even globalist thinking, in the Romanian space. The ideas formulated by Stefan Zeletin in his works do not show a clear direction on how there could be a balance between the world system and the peripheral countries. In order to determine the historical periods, respectively the location in time and space, so that they can be

apusene străbat atunci acest proces de refacere socială, pe când popoarele răsăritene rămân anchilozate, încă multe veacuri în urmă, în viața agrară medievală. Dacă, cu toate acestea, privim prefacerea popoarelor apusene ca tipică pentru aceste veacuri, și botezăm întreaga perioadă istorică după sensul prefacerii lor, pricina e că ele stau atunci în centrul istoriei vremii: ele sunt un izvor de imbolduri cauzale asupra popoarelor agrare, nu se dezvoltă ele înșele sub imbolduri din această parte. Și, în același fel, vom proceda pentru oricare altă perioadă istorică” [6, p.392]. Referindu-se strict la spațiul carpato-danubiano-pontic, Zeletin observă că au existat aceleași două faze întâlnite și în viața socială a altor popoare. În România, faza agrară a durat de la întemeierea statelor medievale până la 1829, apoi „vin în atingere cu plutocrația anglo-franceză”, ajungând în „faza de tranziție de la agrarianism la plutocrație” și aproape de încheiere „odată cu războiul de reîntregire” [6, p.393].

Gânditorul arată că implicațiile relațiilor economice se rezumă doar la schimbarea raporturilor cu centrul. În consecință, statele de periferie au datoriat să-și facă loc pe astfel de piețe, prin intermediul burgheziei. Așadar, soluția constă în reformarea economiei interne, și nu în „sabotarea” comerțului internațional [2, p.95-102].

Alți autori observă, în gândirea lui Ștefan Zeletin, o viziune naturalistă asupra filosofiei istoriei, din următoarele motive:

- a) capitalul românesc cunoaște o dezvoltare sincronă cu Europa Occidentală;
- b) capitalismul românesc este plămădit odată cu România modernă;
- c) direcțiile economice dictate de burghezia română arată cadrul pentru dezvoltarea capitalismului românesc [3].

Semnificația Tratatului de la Adrianopol și implicațiile economice, pe care le are pentru parcursul istoric al Principatelor, denotă o direcție pentru înțelegerea, atât a României din secolul al XIX-lea, cât și a vremurilor trăite de filosof și, de ce nu, a celor actuale. O astfel de sugestie ne-o oferă chiar filosoful, întrucât, „spre a înțelege România modernă de azi, trebuie să studiem România agrară, ce durează până la 1829”; deci, studiul vechiului regim român se impune ca o condiție de a înțelege dezvoltarea

“limited”, only “the peoples that are at the centre of the history of their time” will be taken into account [6, pp.391-392]. The differences between the peoples of the West and those of the East will be framed in historical periods by a reference to the peoples who are at the “centre of the history of time”: “However, only the peoples of Western Europe then go through this process of social recovery, while the peoples of the East remain ossified many centuries ago in medieval agrarian life. If, however, we regard the transformation of Western peoples as typical of these ages, and baptize the entire historical period in the sense of their transformation, the reason is that they are then at the centre of the history of the time: they are a source of causal impetus to agrarian peoples, do not develop themselves under the impetus of this part. And in the same way we will proceed for any other historical period” [6, p.392]. Referring strictly to the Carpathian-Danubian-Pontic space, he observes that there were the same two phases encountered in the social life of other peoples. In Romania, the agrarian phase lasted from the founding of the medieval states until 1829, then “come into contact with the Anglo-French plutocracy”, reaching the “transition phase from agrarianism to plutocracy” and almost ending with the war of reunification [6, p.393].

The thinker shows that the implications of economic relations are limited to changing relations with the centre. Consequently, peripheral states have a duty to make their mark in such markets, through the bourgeoisie. So, the solution is to reform the domestic economy and not “sabotage” international trade [2, p.95-102].

Other authors noticed in Ștefan Zeletin’s thinking a naturalistic vision on the philosophy of history, for the following reasons:

- a) the Romanian capital has a synchronous development with Western Europe;
- b) Romanian capitalism is formed together with modern Romania;
- c) the economic directions dictated by the Romanian bourgeoisie show the framework for the development of Romanian capitalism [3].

The significance of the Treaty of Adrianople and the economic implications it has for the historical course of the Principalities shows a direction for understanding both Romania in the nineteenth century and the times lived by the philosopher and, why not, and nowadays. Such a

noului regim (...) Dar trecerea de la vechiul regim agrar la noul regim modern este determinată, în România, de expansiunea plutocrației anglo-franceze; deci, studiul societății moderne europene se impune iarăși ca un mijloc de a înțelege dezvoltarea propriei noastre societăți de azi. Societatea europeană modernă, însă provine din prefacerea societății agrare medievale, aceasta, la rândul ei, se naște din dizolvarea societății plutocratice antice, care provine ea însăși din prefacerea societății agrare a acelor timpuri. Și astfel, din nevoia de a înțelege societatea noastră de azi (...), ne coborâm din treaptă în treaptă de-a lungul continuității cauzale până la începuturile timpurilor istorice” [5, p.19].

Înțelegerea proceselor istorice, pornind de la evenimente sau fenomene economice, poate fi tocmai calea pentru a înțelege evoluția unor societăți și, implicit, etapele prin care a trecut o civilizație sau un stat, realitățile în care s-a aflat un stat într-o anumită etapă etc. Toate acestea sunt posibile printr-o viziune sociologică menită să îmbine influența economiei asupra dezvoltării unor societăți și sensul dat proceselor istorice.

Concluzii

În articolul de față, influența capitalului străin a fost analizată în contextul abordării unor teoreticieni de renume mondial, cărora filosoful român le este precursor. Asemenea unor gânditori consacrați, și filosoful Ștefan Zeletin reușește să pună bazele unei teorii, în care demonstrează că o societate poate fi înțeleasă printr-o serie de decizii internaționale.

În acest context, premisa, de la care pornește filosoful român, este cea referitoare la influența comerțului și capitalului străin asupra claselor sociale din Principate. În cazul de față, ne referim la apariția burgheziei și modernizarea societății românești datorită consecințelor economice ale Tratatului de la Adrianopol.

Potrivit teoriilor lui Ștefan Zeletin, calea de a ieși din criza liberalismului o constituie naționalizarea organizată a capitalului industrial. Pentru a fi atins sensul unui popor în istorie, Zeletin face apel la elementele specifice economiei și sociologiei. Astfel, neoliberalismul sau liberalismul constructiv reprezintă direcția adecvată pentru ieșirea din criză.

Implicațiile, pe care le are economia asupra înțelegerii fenomenelor istorice, reies tocmai din valențele economice pe care le capătă

suggestion is offered to us by the philosopher himself, because, “in order to understand modern Romania today, we must study agrarian Romania, which lasts until 1829; so, the study of the old Romanian regime is imposed as a condition to understand the development of the new regime (...). But the transition from the old agrarian regime to the new modern regime, is determined in Romania by the expansion of the Anglo-French plutocracy; so, the study of modern European society is once again required as a means of understanding the development of our own society today. Modern European society, however, comes from the transformation of the medieval agrarian society, which in turn is born from the dissolution of the ancient plutocratic society, which itself comes from the transformation of the agrarian society of those times. And so, out of the need to understand our society today (...) we descend, step by step, along the causal continuity to the beginning of historical times” [5, p.19].

Understanding historical processes starting from economic events or phenomena can be the way to understand the evolutions of some societies and, implicitly, the stages that a civilization or a state went through, the realities in which a state was in a certain stage, etc. All this is possible through a sociological vision that combines the influence of the economy on the development of some societies and the meaning given to historical processes.

Conclusions

In this article, the influence of foreign capital has been analysed in the context of the approach of world-renowned theorists, to whom the Romanian philosopher is a forerunner. Like well-known thinkers, the philosopher Ștefan Zeletin manages to lay the foundations of a theory in which he demonstrates that a society can be understood through a series of international decisions.

In this context, the premise from which the Romanian philosopher starts, is the one referring to the influence of foreign trade and capital on the social classes in the Principality. In this case, we refer to the emergence of the bourgeoisie and the modernization of Romanian society due to the economic consequences of the Treaty of Adrianople.

According to Ștefan Zeletin’s theories, the way out of the crisis of liberalism is the organized nationalization of the industrial capital. In order to reach the meaning of a people in

procesele istorice. În acest sens, stă mărturie un pasaj din lucrarea de bază pentru teoriile filosofice expuse, cu implicații asupra fenomenelor istorice: „abia cu nașterea capitalismului leapădă libertatea caracterul de privilegiu, devine un drept al omenirii întregi și aruncă temelia democrației moderne..., căci influența capitalismului trece zidurile orașelor, se varsă în întreg cuprinsul națiunii și, de aici, pe întreaga față a globului. Și în orice colț al pământului, capitalismul duce cu sine aceeași evanghelie a libertății și umanității, născută din nevoile schimbului” [7, p.31].

Prin analiza făcută în studiul de față, se mai impune o concluzie. Ștefan Zeletin se înscrie în galeria marilor gânditori, deoarece, prin explicațiile sale asupra evenimentelor economice, a dat sens cunoașterii unei societăți. Astfel, a elaborat principii, care stau chiar la baza teoriilor cunoscute la nivel mondial.

Toate acestea se datorează capacității sale de a integra, într-o teorie cu miză sociologică, importanța unor evenimente economice din sfera internațională și sensul unor procese istorice. Zeletin are meritul de a demonstra modul în care implicațiile unor decizii la nivel mondial se pot răsfrânge și asupra altor state. Comerțul și capitalul străin, alături de interesele unor state din Europa, așa cum reiese din consecințele Tratatului de la Adrianopol, reprezintă punctul-cheie al unor concluzii, care îl plasează pe Ștefan Zeletin în galeria gânditorilor de rang mondial. Aceste precizări se impun ca o consecință a teoriei și sistematizărilor expuse și argumentate în textul de față.

O analiză asupra unor secvențe din opera autorului, precum și a celor care s-au concentrat asupra problematicii propuse spre analiză, are un dublu rol, pe de o parte, pune în valoare niște teorii care au corespondent în operele unor mari teoreticieni, iar pe de altă parte, înțelege realitatea unor actualități, prin raportare la semnificația unor procese istorice.

history, Zeletin appeals to the specific elements of economics and sociology. Thus, neoliberalism or constructive liberalism is the right direction to get out of the crisis.

The implications that economics has on the understanding of historical phenomena emerge precisely from the economic valences that historical processes acquire. In this sense, a passage from the basic work for the exposed philosophical theories, with implications on historical phenomena, testifies: “capitalism crosses the walls of cities, flows into the whole nation and from here on the whole face of the globe. And in every corner of the earth, capitalism carries with it the same gospel of freedom and humanity, born of the needs of exchange” [7, p.31].

The analysis made in the present study also requires a conclusion. Ștefan Zeletin joins the gallery of great thinkers, because, through his explanations on economic events, he gave meaning to the knowledge of a society. Thus, he laid the foundations of principles that underlie the theories known worldwide.

All this is due to his ability to integrate in a sociological theory the importance of economic events in the international sphere and the meaning of historical processes. Zeletin has the merit of showing how the implications of global decisions can be reflected in other states. Foreign trade and capital, along with the interests of some European states, as evidenced by the consequences of the Treaty of Adrianople, are the key point of some conclusions that place Ștefan Zeletin in the gallery of world-class thinkers. These clarifications are required as a consequence due to the theory and systematization exposed and argued in this text.

An analysis of some sequences from the author's work, as well as those that focused on the issues proposed for analysis, has a double role, on the one hand, to highlight some theories that have a correspondent in the works of great theorists, and on the other hand, to understand the reality of some current events by referring to the significance of some historical processes.

Bibliografie/ Bibliography:

1. NECULA, Ionel. Ștefan Zeletin – în căutarea de premise filosofice (opt decenii de la moartea filosofului tecucean). În: *Noi perspective asupra operei lui Ștefan Zeletin*, Coord. Ionuț Horeanu, Horia-Vicențiu Pătrașcu, Iași: Editura Junimea, 2014, p. 76-82, ISBN: 978-973-37-1760-7.

2. SAVA, Ionel Nicu. Elemente de sociologie mondialistă. În: *Noi perspective asupra operei lui Ștefan Zeletin*, Coord. Ionuț Horeanu, Horia-Vicențiu Pătrașcu, Iași: Editura Junimea, 2014, p.85-103, ISBN: 978-973-37-1760-7.
3. ȘOPTICĂ, Ciprian-Iulian. O viziune naturalistă asupra filosofiei istoriei. În: *Noi perspective asupra operei lui Ștefan Zeletin*, Coord. Ionuț Horeanu, Horia-Vicențiu Pătrașcu, Iași: Editura Junimea, 2014, p. 115-125, ISBN: 978-973-37-1760-7.
4. ZELETIN, Ștefan (1930). *Instrucție civică pentru clasa a VI-a de liceu* (Ediția a II-a), București: Editura Librăriei Socec & Co, București, p.165.
5. ZELETIN, Ștefan. Istoria socială ca obiect de învățământ. În: *Pagini agrare și sociale*, anul III (1-2), 31 ianuarie 1926, p.18-20.
6. ZELETIN, Ștefan. Istoria socială. În: *Pagini agrare și sociale*, anul II (19), 15 octombrie 1925, pp. 361-366.
7. ZELETIN, Ștefan (1991). *Burghezia română*. București: Editura Humanitas, p. 290, ISBN: 973-28-0186-7.